

Olgularla

Kalp ve Damar Hastalıkları

Editörler

Cengiz ŞABANOĞLU
İbrahim Halil İNANÇ

MediHealth
Academy

Hipokrat
Yayıncılık

©2022 Olgularla Kalp ve Damar Hastalıkları

ISBN: 978-625-7399-54-8

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar (lar)ına aittir.

Editörler

Uzm. Dr. Cengiz ŞABANOĞLU

Uzm. Dr. İbrahim Halil İNANÇ

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Proje Koordinatörü

Meryem YAVUZ

(MediHealth Academy)

Grafik-Tasarım

Fatih Şamil ULUDAĞ

Dilaver Emin KORKMAZ

(MediHealth Academy)

Baskı-Cilt

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika No: 47479

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad.No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05-15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Önsöz ve Teşekkür

Olgularla Kalp ve Damar Hastalıkları kitabı MediHealth Academy ekibi tarafından organize edilmiş, daha önce editörlük tecrübesi olan, alanında yetkin akademisyen hekimler tarafından planlanmış; birbirinden değerli çok sayıda yazarın katkısı ile ortaya çıkmış bir eserdir. Bu kitabın iç hastalıkları ve aile hekimliği uzmanları, acil uzmanları ve pratisyen hekimler, araştırma görevlileri başta olmak kalp ve damar hastalıkları ile ilgilenen tüm hekimlere ve klinik stajlara başlamış tıp öğrencilerinin günlük pratikte olan ihtiyaçlarına da cevap vereceğini düşünüyorum.

Kalp ve damar hastalıkları birçok dünya ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de en önde gelen erişkin ölüm nedenidir. Türkiye’de genç nüfus yapısına karşın ölümlerin yüksek oranda görülmesi, önümüzdeki yıllarda nüfusun yaşlanması ile birlikte durumun daha da kötüye gideceğini işaret etmektedir. Kardiyak yakınması olan hastalar hastaneye veya birinci basamak sağlık merkezlerine başvuru aşamasında sıklıkla ilk olarak aile hekimleri, dahiliye uzmanları, acil uzmanları ve pratisyen hekimler tarafından değerlendirilmektedir. Bu nedenle bu basamaklarda hastaların şikayetlerinin, klinik durumlarının ve ayrıca tanının en doğru şekilde yapılıp gerekirse ilk müdahaleyi ve öneriyi yaptıktan sonra uzman basamağına yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle kitabı planlarken iç hastalıkları ve acil uzmanlarının, aile hekimlerinin, pratisyen doktorların ve araştırma görevlilerinin kardiyoloji alanında sıklıkla karşılaşabildikleri acil ve kronik hastalıkların etiyolojisi, patofizyolojisi, kliniğı ve tedavileri güncel literatür önerileri ve kanıtlar ışığında bilgilere yer verilmesine özen göstermeye çalıştık. Bu şekilde klinik pratikte ayaktan hastayı ilk gören ve takibini yapan tüm hekimlere hitap eden ve ihtiyaçlarına cevap veren bir eser ortaya çıkarmayı amaçladık.

Başta beni yetiştiren annem ve babam olmak üzere, bu kitabın ortaya çıkma aşamasında yoğun bir çalışma temposunda olmama ve onlara ayırmam gereken zamanın büyük kısmını kitap için harcamama rağmen bana desteğini hiç esirgemeyen aileme, bu kitabın ortaya çıkış fikrini bizlere sunarak, çok önemli bir tecrübe kazanmamıza vesile olan, ayrıca uzun ve zahmetli olan bu sürecin her anında yakın desteğini hissettiğimiz Sayın Prof. Dr. Aydın ÇİFCİ’ye, kitabın her aşamasında emek ve katkıları ile özverili bir çalışma süreci geçirdiğimiz ve kitabın planlanma ve hazırlanma aşamasının her anında büyük emekleri olan Sayın Uzm. Dr. İbrahim Halil İnanç’a ve Sayın Doç. Dr. Mehmet Emin Demir’e a en derin sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Ayrıca her bölümde emeğı olan yazarlara, kitabın tasarımını, dizgisini yapan MediHealth Academy ekibinden Fatih Şamil ULUDAĞ ile Dilaver KORKMAZ’a, koordinasyonu sağlayan MediHealth Academy’den yayın koordinatörü Meryem YAVUZ’a, kapak tasarımındaki katkılarında dolayı Stj. Dr. Afra AFACAN’a kitabın değerli meslektaşlarımızımıza ulaşması için verdikleri katkılardan dolayı özellikle teşekkür etmek istiyorum. Ayrıca kitabın oluşturulması sırasında katkıda bulunan, baskısını yapan, dağıtımını sağlayan, herhangi bir aşamada katkısı olan herkese, kitabın okuyuculara ulaşmasını sağlayan Hipokrat Kitabevi ve sahibi Ali ÇELİK beye en içten teşekkürlerimi iletiyorum.

Editörler adına saygı ve selamlarımızla...

Uzm. Dr. Cengiz ŞABANOĞLU

Yazarlar

Ahmet KIVRAK

Uzm. Dr., Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Ankara

Ali BOLAT

Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı, Kırıkkale

Alpaslan TANOĞLU

Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları ve Gastroenteroloji Kliniği, İstanbul

Artuner VARLIBAŞ

Dr., Trabzon Akçaabat Haçkâli Baba Devlet Hastanesi

Atila ALTUNTAŞ

Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı

Aydın ÇİFCİ

Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Kırıkkale

Aysel AKHUNDOVA

Uzm. Dr., Özel Medilife Hastanesi

Bahri KÖROĞLU

Uzm. Dr., Sivas Numune Devlet Hastanesi

Bekir ÇALAPKORUR

Uzm. Dr., Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Kayseri

Cengiz ŞABANOĞLU

Uzm. Dr., Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi Kardiyoloji

Çağatay TUNCA

Uzm. Dr., Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Altındağ, Ankara

Çağla CANBAY SARILAR

Uzm. Dr., Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Deniz ÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Antalya

Ebru SEVİNÇ

Uzm. Dr., Özel Beykent Üniversitesi Hastanesi, İstanbul

Elif ÇETİN

Uzm. Dr., Tatvan Devlet Hastanesi,

Emrah DOĞAN

Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyoloji Anabilim Dalı, Muğla

Erkan DEMİRCİ

Uzm. Dr., Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Kayseri

Esra GÜZEL TANOĞLU

Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Moleküler Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı, İstanbul

KARDİYOLOJİ

Erol GÜRSOY

Uzm. Dr., Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi Kardiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul

Esmâ ÖZÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Kastamonu

Esra POLAT

Uzm. Dr., Fethiye Devlet Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Muğla

Fatih AKYAZICI

Uzm. Dr., Özel Beykent Üniversitesi Hastanesi, İstanbul

Fatma Yekta ÜRKMEZ

Uzm. Dr., Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi, Kırıkkale

Ferhat Eyyüp KOCA

Uzm. Dr., Ankara Sincan Devlet Hastanesi, Kardiyoloji, Bölümü, Ankara

Gamze ASLAN

Doç. Dr., Koç Üniversitesi Hastanesi Kardiyoloji Bölümü, İstanbul

Gökhan ERGÜN

Uzm. Dr., Kayseri Şehir Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Kayseri

Halil İbrahim YILDIRIMDEMİR

Uzm. Dr., Özel Megapark Hastanesi

Hamdi Mehmet ÖZBEK

Uzm. Dr., Aşağı Kayabaşı Mahallesi Hastaneler, Niğde

Hasan Basri ÇETİNKAYA

Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Tıp Anabilim Dalı, Balıkesir

Hüseyin KANDEMİR

Uzm. Dr., Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Kırıkkale

İbrahim Halil İNANÇ

Uzm. Dr., Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Kırıkkale

İsmail ATEŞ

Uzm. Dr., Şişli Kolan Hastanesi, İstanbul

Kaan OKYAY

Doç. Dr., Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi Kardiyoloji Anabilim Dalı, Ankara

Mahmut YILMAZ

Uzm. Dr., Söke Fehime Faik Kocagöz Devlet Hastanesi

Marwa MOULİNE DOĞAN

Uzm. Dr., Muhammed V/Tıp Fakültesi Kardiyoloji Anabilim Dalı, Rabat, Fas

Mehmet Emin DEMİR

Doç. Dr., Ankara Medicana International Hastanesi, Ankara, Türkiye

Mert SARILAR

Uzm. Dr., Yeni Yüzyıl Üniversitesi Özel Gaziosmanpaşa Hastanesi,

Muhammet UYANIK

Uzm. Dr., Yozgat Sorgun Devlet Hastanesi,

Murat AKDOĞAN

Uzm. Dr., Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Ankara

Mustafa GÖK

Uzm. Dr., Develi Devlet Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, Kayseri

Mustafa KARAKURT*Uzm. Dr., Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi, Kırıkkale***Mustafa KUZEYTEMİZ***Uzm. Dr., Bursa Yüksek İhtisas Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Bursa***Müge AYDIN TUFAN***Uzm. Dr., Başkent Üniversitesi Adana Dr. Turgut Noyan Uygulama ve Araştırma Merkezi, Adana***Nazım COŞKUN***Uzm. Dr., Ankara Şehir Hastanesi Nükleer Tıp Kliniği, Ankara***Nazire ÖNCÜL BÖREKÇİ***Uzm. Dr., Maltepe 2 No'lu Aile Sağlığı Merkezi, Aile Hekimliği Uzmanı, İstanbul***Nilgün ALTIN***Uzm. Dr., Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Ankara***Oktay BAĞDATOĞLU***Uzm. Dr., Sağlık Bakanlığı***Osman Fehmi BEYAZAL***Uzm. Dr., Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi***Özkan VURAL***Uzm. Dr., Yozgat Şehir Hastanesi***Pınar GÜVEN İLHAN***Uzm. Dr., Fethiye Devlet Hastanesi***Pınar TÜRKER DUYULER***Doç. Dr., Ankara Bilkent Şehir Hastanesi Kalp Damar Hastanesi Kardiyoloji Kliniği***Semanur ŞAHİN***Uzm. Dr., Üsküdar Bahçelievler Aile Sağlığı Merkezi, Aile Hekimliği Uzmanı***Senem HAS HASIRCI***Uzm. Dr., Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı***Simge BARDAK***Dr. Burhan Nalbantoğlu Devlet Hastanesi, Lefkoşa, KKTC***Sezgi ŞAHİN DUYAR***Uzm. Dr., Ankara Atatürk Sanatoryum Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara***Süheyla ATALAY KAHRAMAN***Uzm. Dr., Denizli Merkezefendi Saraylar Aile Sağlığı Merkezi, Aile Hekimliği Uzmanı, Denizli***Şeniz TUTUM***Uzm. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Nefroloji Bilim Dalı***Ülkü SUR ÜNAL***Uzm. Dr., Üsküdar Zeynep Kamil Aile Sağlığı Merkezi, Aile Hekimliği Uzmanı, İstanbul***Yasemin DOĞAN KAYA***Uzm. Dr., İstanbul Sultanbeyli Jandarma Üsteğmen Rahim Çelik Aile Sağlığı Merkezi, Aile Hekimliği Uzmanı, İstanbul***Yasemin DEMİRCİ ŞAHİNTÜRK***Uzm. Dr., Koç Üniversitesi Hastanesi, Kardiyoloji Bölümü, İstanbul***Yasin ÖZEN***Uzm. Dr., Sivas Numune Hastanesi*

KARDİYOLOJİ

Yelda SALTAN ÖZATEŞ

Uzm. Dr., İstanbul Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi Kardiyoloji Kliniği, İstanbul

Yıldırım GÜLTEKİN

Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı, Kırıkkale

Yunus ÇELİK

Uzm. Dr., Kırıkkale Özel Yaşam Hastanesi, Kırıkkale

YusufTÜREDİ

Dr., Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Kayseri

Yücel YILMAZ

Uzm. Dr., Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kardiyoloji Kliniği, Kayseri

İçindekiler

Önsöz ve Teşekkür.....	i
Yazarlar	iii
İçindekiler.....	vii
1. Kardiyovasküler Hastalıkların Epidemiyolojisi.....	1
2. Kardiyovasküler Sistemin Embriyoloji, Fizyoloji ve Temel Anatomisi	5
3. Kardiyovasküler Hastalıkların Risk Faktörleri	19
4. Kardiyovasküler Hastalıklarda Laboratuvar Testlerinin Yorumlanması	23
5. Aterosklerozun Patofizyolojisi	27
6. Kardiyovasküler Sistem Muayenesi	33
7. Arteriyel Kan Basıncı Ölçümü, Nabız Muayenesi	41
8. Temel Elektrokardiyografi	49
9. Telekardiyografi.....	67
10. Ekokardiyografi	73
11. Kardiyovasküler Stres Testi.....	85
12. Kardiyak Görüntüleme: Kardiyak Manyetik Rezonans ve Bilgisayarlı Tomografi.....	93
13. Koroner ve Periferik Arter Anatomisi	101
14. Kardiyak Kateterizasyon ve Koroner Anjiyografi.....	107
15. Kardiyak Değerlendirmede Nükleer Tıp Kullanım Alanları.....	119
16. Doppler USG ile Arteriyel ve Venöz Sistemin Değerlendirilmesi	125
17. Göğüs Ağrılı Hastaya Yaklaşım	137
18. Dispne ile Başvuran Hastaya Yaklaşım	145
19. Kronik Koroner Sendromlar.....	153
20. Unstabil Angina Pektoris.....	161
21. ST Segment Yükselmez Miyokard Enfarktüsü (NSTEMI).....	167
22. ST Segment Yükselmeli Miyokard Enfarktüsü (STEMI)	175
23. Akut Koroner Sendromun Erken ve Geç Dönem Komplikasyonları	183
24. Perkütan Koroner Girişimler ve Girişimsel Prosedürler	195
25. Renal ve Mezenterik Arter Hastalıkları.....	201
26. Aort Patolojileri: Tanı-Tedavi	209
27. Periferik Arter Hastalığı: Tanı-Tedavi	217
28. Kalp Yetersizliği Patofizyolojisi ve Tanısı.....	223
29. Kalp Yetersizliği: Tanı, Tıbbi ve Girişimsel Tedaviler	229
30. Kalp Kapak Hastalıkları	235
31. Miyokardit.....	243
32. Perikardit	251
33. Akut Romatizmal Ateş Tanı ve Tedavisi	263
34. Kardiyomyopatiler	269
35. Atletizm ve Kardiyovasküler Sistem İlişkisi.....	277
36. Kalp Nakli ve Yapay Kalp Sistemleri	283

37. Hipertansiyon Tanım, Tanı ve Epidemiyoloji	293
38. Esansiyel Primer Hipertansiyon	299
39. Dirençli Hipertansiyon	307
40. Sekonder Hipertansiyon	313
41. Antikoagülasyon, Takip Parametreleri ve Farmakogenetiği	321
42. Yeni Oral Antikoagülanlar	327
43. Kardiyak Ritim: Elektrofizyolojik Temel Prensipler	333
44. Kardiyak Aritmiler	341
45. Hipotansiyon	349
46. Senkop	359
47. Kardiyojenik Şok, Ani Kardiyak Ölüm ve Kardiyopulmoner Resusitasyon	373
48. Derin Ven Trombozu, Tedavisi ve Profilaksisi	383
49. Pulmoner Emboli	391
50. Akciğer Parankimal/Bronşial Patolojilerinin Kardiyovasküler Sistem Üzerine Etkileri	399
51. Kronik Venöz Yetersizlik, Varisler ve Güncel Tedaviler	405
52. Kalp Dışı Cerrahide Preoperatif Risk Değerlendirmesi	413
53. Ödemli Hastaya Yaklaşım ve Diüretik Kullanım Prensipleri	421
54. Kontrast Madde Nefropatisi	429
55. Hiperlipidemi	433
56. Metabolik Sendrom	441
57. Kardiyorenal Sendrom	447
58. COVID-19'un Kardiyak Etkileri	455
59. Oruç İbadeti ve Kalp Hastalıkları	459
60. Kalp Damar Hastalıkları ve Egzersiz	465
61. Kardiyolojide Sık Kullanılan İlaçların Yan Etkileri	471
62. Kardiyovasküler Hastalıkların Önlenmesi ve Koruyucu Yaklaşımlar	472
63. Kardiyolojide Yeni Tedaviler ve Gelecek	485
64. Kardiyovasküler Hastalıklarda İnmeden Korunma	491
65. Kardiyovasküler Cerrahide Yeni Nesil Tedavi Yöntemleri ve Geleceği	497
66. Romatizmal Hastalıklarda Kalp Tutulumu	505
67. Kardiyak Hastalıkların Tanısında Biyobelirteçlerin Kullanımı ve Önemi	511
Dizin	515